

MEDIETILSYNET
NYGATA 4
1607 FREDRIKSTAD
Sendt elektronisk

OSLO, 11. MARS 2019

INNSPILL TIL FORLENGELSE AV FM-KONSESJONER FOR LOKALRADIO

Norsk radiolytterforening, heretter benevnt som NRLF, vil komme med innspill i anledning Medietilsynets rapport om forlengelse av FM konsesjonene for lokalradio i Norge.

Vår forening representerer det radiostasjonene lever av, nemlig lyttere. Det handler til syvende og sist om hvordan man skal gi lytteren det beste tilbudet med sitt innhold gjennom sine radiosendinger. Teknologivalg er sånn sett underordnet i en slik situasjon.

En lytter velger det innholdet av lyd som passer best i forhold til lytterens behov på den plattformen brukeren har råd til å benytte seg av. Konkurransen overfor lytteren er nå så hard at radio må være på flest mulige plattformer for å overleve.

En lokalradio uten lyttere som gir potensialet for annonseinntekter har ikke livets rett uavhengig av hvor man befinner seg, enten det er FM, DAB eller andre digitale plattformer. DAB har bidratt til nedleggelse av flere lokalradioer.

Det er lytteren som er avgjørende for hvorvidt gjeldende politikk kan gjennomføres og om lokalradio overlever en potensielt myndighetsstyrt overgang til DAB. Vi betviler at lokalradio har evnen til å overleve en slik prosess, slik at det arbeidet Medietilsynet legger til grunn, kan bli et være eller ikke være for lokalradioen i Norge.

Lokalradio har vært en viktig rekrutteringskanal for både NRK og de kommersielle nasjonale radiokanalene. Forsvinner lokalradio, vil dette derfor få store konsekvenser og ringvirkninger for radiomediets fremtid i Norge.

NRLF mener det nå i praksis handler om man skal foreta en myndighetsstyrt avvikling av radiomediet, enn forståelsen for en forlengelse så lenge digitaliseringen i form av DAB-teknologien er hovedtema. Vi skal utdype dette nærmere før vi svarer på Medietilsynets konkrete spørsmål.

Begrepet digitalisering og konsekvenser for radiomediet.

Den generelle digitaliseringen av samfunnet handler om å tilby sluttbrukeren et bedre tilbud eller en bedre brukeropplevelse. På denne måten har IP baserte løsninger bidratt til digitaliseringen av samfunnet både for enkeltmennesker, bedrifter og offentlig forvaltning.

Når det gjelder begrepet «digitalisering» av radiomediet, betyr det hverken en bedre brukeropplevelse eller et bedre radiotilbud med den valgte DAB teknologien. Digitale radioapparater oppleves som svært lite brukervennlige og innholdstilbudet som er digitalt – er stort sett det samme som eksisterte analogt.

Det er nå en overvekt av musikkkanaler på DAB-plattformen – som har lite relevant norsk innhold og dårligere teknisk kvalitet enn tjenester levert fra Spotify eller andre IP baserte løsninger.

Det betyr at lytteren ikke oppfatter DAB som en teknologi som gjenspeiler den generelle digitaliseringen av samfunnet. En overgang til en teknologi som ikke gir lytteren en merverdi i form av et bedre teknologisk mediemangfold, vil utradere det som finnes av lokale radiokanaler.

Nasjonale radiomålinger fanger ikke opp nye lydtrender

De nasjonale radiomålingene for NRK, P4 og Radio Norge måles gjennom det såkalte PPM-systemet. Dette er et lukket system for måling av radiobruk. Det er måling kun av radiobruk blant disse tre aktørene. Disse målingene gjenspeiler derfor ikke den endringen som skjer innenfor IP-basert distribusjon av lyd – slik som podcaster utenfor triopolet til NRK, P4-Gruppen og Bauer Media.

De nasjonale PPM målingene fanger ikke opp bruk av musikkstrømming eller faktisk lytting, altså at en lytter aktivt lytter til en radiokanal. Et konkret eksempel er en bruker av Spotify som feilaktig kan bli registrert som P4-lytter ved eksponering av PPM signalet på en bensinstasjon eller restaurant. Derfor har vi ikke troverdighet til disse målingene og vi anbefaler derfor også tilsvarende varsomhet fra Medietilsynet på bruk av disse tallene.

Målinger for radio og lydmedier som bestilles fra Medietilsynet– må fange opp all bruk: FM, DAB, Web, podcast og musikkstrømming.

Et fagorgan som Medietilsynet må ha en bedre oversikt over medievanene på lydmedier enn hva som hittil har vært tilfelle. Det er ikke de nasjonale radiokanalene som skal skape en uriktig konsensus om utviklingen.

Mangfoldsbegrepet for radio- hvor er lytteren på DAB plattformen?

Et av myndighetens viktigste argument for digitalisering av radiomediet – er økt mangfold.

De fleste radiokanalene som er en del av «det digitale radiotilbudet» på DAB utgjør en svært liten nyskaping innenfor det totale mediemangfoldet.

Vi mener PPM-målingene fra NRK, P4-Gruppen og Bauer ikke gjenspeiler den reelle situasjonen for radio og bruk av lyd og spesielt DAB.

NRLF har fulgt nøye på om det finnes noen reelle tall for bruk av DAB-teknologien i Norge.

Vi fant svaret med NRKs presentasjon for Kringkastingsrådet 17. januar 2019. Den daglige lyttingen på DAB plattformen for NRK er rundt 37%, og hovedtyngden av lyttere er særdeles gamle, gjerne over 65 år. Det betyr at NRK radio har blitt en mindre betydningsfull aktør i radiomarkedet.

NRK Radio har mistet grepet på yngre lyttere ved å frastøte seg de som faktisk benyttet NRK på FM-plattformen. Overgangen til DAB kan derfor trygt kalles en svært mislykket overgang fordi det har skapt et generasjonsskille mye raskere enn en naturlig utfasing ville gjort. Mediemangfoldet er definert av de nasjonale radioaktørene, mens lytterne finner faktisk ikke dette mangfoldet relevant.

Tapet av lyttere vil derfor være det mest kritiske lokalradioene kommer til å oppleve om FM-nettet deres blir stengt fra 2022. En avvikling av FM-nettet for lokalradio kommer heller aldri til å bli tilgitt av norske radiolyttere.

Derfor er radiolytterens tilbakemelding et avgjørende moment i denne saken. Radiolytteren har makt. De vil benytte seg av denne makten ved å forlate radiomediet en gang for alltid – så får myndighetene vurdere hvorvidt det er lurt å ta en beslutning som levner lokalradio ingen fremtid i vårt land. Dette vil til slutt få en avgjørende konsekvens for radiomediets fremtid.

Resultatet av gjeldende politikk, lar dagens radiolyttere på «vandring» velge tjenester som leveres fra utenlandske datasentre – langt utenfor norsk jurisdiksjon og norsk myndighetskontroll.

Den umiddelbare konklusjonen fra vår side, vil derfor være at lokalradio må få lov til å fortsatt sende på analoge FM-nett – til lytteren naturlig velger den plattform som gir den beste brukeropplevelsen og at «grensen» ikke lenger bør eksistere.

Om slike hensyn ikke vektlegges tyngre, vil lytteren velge andre plattformer for å konsumere lyd på tjenester som ikke har konsesjonskrav.

Konkrete svar på Medietilsynets innspill:

- **Bør lokalradio få mulighet til å fortsette på FM etter 2021.**

NRLF sitt standpunkt er at alle lokalradioer må få lov til å fortsatt sende på FM-nettet. Det kan ikke skapes klasseskille eller andre former for diskriminering. Uavhengig av politisk ståsted eller utgangspunkt i livet, skal alle lokalradioer få likt utgangspunkt. Denne muligheten finnes kun med FM-nettet.

Det skal ikke være myndighetens oppgave å bestemme lytterens valg og en konkret dato for når de må avvikle sine FM-anlegg og dermed skape en uheldig diskriminering. Det handler om å diskriminere de svakeste i samfunnet. Lokalradioene eier nemlig sine egne FM-anlegg som driftes svært rimelig.

Det bør også vurderes om «ledige» FM-konsesjoner i storbyene skal lyses ut på nytt. Det er ikke rimelig at lokale FM ressurser som kun kan brukes til FM kringkasting, skal båndlegges bare for å «sperre» for å beskytte DAB teknologien.

Ser man på TNS sine CATI tall fra 2018, er radiolyttingen i Oslo svært lav. Denne lave oppslutningen om radiomediet kan nok forklares med at Oslo har en stor andel befolkning med ikke-vestlig bakgrunn – som ikke vet hva DAB er for noe og som kun har et forhold til FM-teknologien. Derfor fremstår et forbud for bruk av FM-nettet som en form for diskriminering mot enkeltgrupperinger i samfunnet.

Det viktigste må være å skape et levedyktig radiotilbud som er mer i tråd med lytterens ønsker. En mediepolitikk som ikke ivaretar behovet til sluttbrukeren, vil ikke fungere i praksis.

- **Hvor lenge bør lokalradio få anledning til å fortsatt sende på FM?**

Vi mener de bør få anledning til å fortsette på FM-nettet - minst til 2031 eller så lenge de selv finner det formålstjenlig. Den naturlige utviklingen hvor radio forsvinner fra biler vil være avgjørende for hvor lenge FM-teknologien vil holde posisjonen sin.

Selv om teknologien i biler medfører at radio «forsvinner», er radio i Norge allerede et marginalt medium etter slukkingen av de nasjonale FM-signalene.

Den store konkurransen fra IP baserte medier gjør at radio står svakt i Norge etter den nasjonale FM-slukkingen.

Det bør derfor ikke være et tema på lengde. Det må handle om å vise at radio faktisk betyr noe i Norge.

- **På hvilke vilkår bør lokalradio eventuelt få anledning til å fortsette på FM?**

Selv om en forlengelse blir gitt, er det enkelte vilkår som er mer viktig enn andre.

Det er høyst sannsynlig at vi raskt kan få en situasjon i Sverige hvor større utenlandske aktører utradere det lokale mangfoldet og avviker alt fra Oslo. Det bør som et minimumskrav være at den lokale tilhørigheten fortsatt er eksisterende.

Det må også etableres et forbud mot salg eller overdragelse på en slik måte at nasjonale DAB-kanaler benytter seg av konsesjonen.

Radio har vært et medium som har vært myndighetsstyrt. Med innføringen av DAB-teknologien har man fjernet myndighetsstyringen på radio, og overlatt innholdet til aktørene selv.

Med det økte medietilbudet på IP baserte plattformer, har denne strategien vært svært mislykket. Det viser hvor viktig det er med myndighetskontrollerte medier, for lar man kommersielle krefter på gamle forretningsplaner bestemme innholdet, går lytteren over på nyere plattformer som styres av krefter med nye og lekre forretningsplaner.

Digitaliseringen av radiomediet er et godt eksempel hvor man har videreført en «analog» forretningsmodell i en egen digital verden. Denne digitale verden er også svært marginal på innovasjon og med egen hevd om deres egen overlegenhet. Med en slik lukket strategi er det nødt til å gå galt.

Digitalisering eller bevaring av et lokalt mediemangfold?

Medietilsynets utredning handler om digitaliseringen av lokalradio, men begrepet mediemangfold synes fraværende i denne saken.

Siden digitalisering med DAB teknologien er enormt kostbar for samfunnet og lokalradioene, vil innholdet måtte lide.

Det er uheldig. Radio er til for lyttere og kan ikke være en del av et politisk spill for noen få aktører i et land.

NRLF mener dette er uheldig. Uten godt lokalt innhold hjelper det lite om radioen benytter DAB eller FM.

Oppdraget handler også om man skal bevare radiomediet i den trygge formen som dekker alle i befolkningen, eller velge en teknologi som svært få benytter seg av.

Tilgang til FM-sendinger i grenseområder

Selv om Norge har avviklet nasjonale FM-sendinger, så benytter fortsatt våre naboland FM-teknologien. Den seneste offentlige utredningen fra Sverige - SOU 2018:92, foreslår forlengelse av FM-teknologien til 2047.

Det er primært den sikkerhetspolitiske situasjonen som har vært avgjørende for Sveriges planer. For Nord-områdene er den sikkerhetspolitiske situasjonen nå blitt en normalsituasjon. Det berører i aller høyest grad våre nordligste fylker Troms og Finnmark.

Norge grenser til både Sverige, Finland og Russland og i de fleste landsdelene langs vår grense, har FM stasjoner fra utlandet god eller meget god dekning.

Øst-Finnmark opplever i stor grad betydelig bedre FM-dekning fra finske og russiske stasjoner enn Norske lokalradiostasjoner.

Ut fra et sikkerhetspolitisk synspunkt er det uheldig om norske lokalradioer har dårligere vilkår enn sine naboland – og da spesielt i grenseområdene.

Vi anbefaler Medietilsynet at slike hensyn vektlegges i den endelige utredningen.

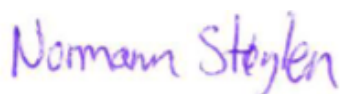
Avslutningsvis

NRLF representerer radiolytterne i Norge. Foreningen ble etablert av flere radiolyttere fordi prosessen med å digitalisere radioen i Norge, ikke inkluderte radiolytterne. Vi har flere hundre medlemmer i vår organisasjon som aktivt jobber med denne saken.

NRLF mener at skal man lykkes med gjeldene politikk i mediespørsmål, må brukeren involveres mye mer enn det som hittil har vært tilfellet.

Medietilsynet er velkommen til å involvere NRLF i sitt videre arbeid for det beste for Norges radiolyttere. Vi takker samtidig for at vi fikk anledning til å komme med innspill.

For Norsk Radiolytter-Forening;

A handwritten signature in purple ink that reads 'Normann Støylen'.

Normann Støylen
Styrets leder - NRLF